

Codul de Etică al Academiei Române

Repere generale

Codul de Etică al Academiei Române are ca repere generale poziția și misiunea Academiei Române de instituție națională identitară, autonomă, de mai bine de un secol și jumătate aflată în serviciul națiunii române, for suprem de consacrare cultural-științifică, precum și tradiția și cutumele academice, etica activității științifice, Legea Academiei și legislația generală în vigoare.

Legea Academiei Române definește rolul, misiunea și obiectivele pe care Academia Română le are în vedere în sensul consolidării statutului său de instituție publică, independentă în toate lucrările sale de orice natură, care se organizează și funcționează autonom.

Misiunile Academiei Române urmăresc consacrarea, cercetarea științifică, învățământul și educația națională, ocrotirea și cultivarea limbii române, conservarea și valorificarea patrimoniului material și imaterial, analiza problemelor fundamentale ale societății românești.

Un obiectiv important al membrilor Academiei Române este acela de promovare a principiilor democratice și etice și sprijinirea liberei circulații a ideilor în științele, artele și literele românești.

Viața în Secțiile științifice, în filiale și comportamentul membrilor Academiei Române în Adunările Generale și în orice altă împrejurare trebuie să se desfășoare cu respectarea valorilor și a principiilor etice.

Etica academică promovează respectarea valorilor și normelor etice ale comunității academice: libertatea academică, autonomia personală, demnitatea, justețea (dreptatea) și echitatea, dreptul la confidențialitate, profesionalismul, cinstea și onestitatea, egalitatea de șanse, transparența, responsabilitatea personală și socială, profesională, bunăvoința, respectul și toleranța, obiectivitatea și nepărtinirea în evaluarea și recunoașterea meritelor, combaterea abuzului de putere și a abuzului de încredere...

Repere ale eticii academice

Art. 1. Membrii Academiei Române trebuie să lucreze și să se comporte în așa fel încât să fie la înălțimea poziției Academiei Române în societatea românească, să contribuie prin întreaga lor activitate la realizarea rolului și misiunilor Academiei, în niciun context și prin niciun gest să nu lezeze prestigiul Academiei Române.

- a) membrii Academiei Române trebuie să aibă încontinuu în vedere faptul că Academia a fost creată și a rămas o instituție a tuturor românilor, că una dintre principalele ei sarcini a fost și este ocrotirea și normarea limbii române;
- b) în orice împrejurare, un membru al Academiei Române trebuie să fie parte a efortului Academiei Române de instituție identitară, națională, în serviciul poporului român;
- c) un membru al Academiei Române trebuie să se abțină de la a promova idei sau a participa la acțiuni care contravin poziției și intereselor Academiei, care contravin intereselor sau lezează prestigiul poporului român;
- d) în particular, un membru al Academiei Române trebuie să se abțină a deveni membru al unor instituții (uneori intitulate chiar „academii”) concurente.

Art. 2. Academia Română asigură membrilor săi **libertate academică** deplină, protejându-i împotriva ingerințelor, presiunilor și constrângerilor politice, religioase, economice etc.,

precum și împotriva cenzurii, manipulărilor și persecuțiilor, în condițiile în care aceștia respectă standardele academice, legale și etice, dând dovadă de responsabilitate profesională, civică și academică. În acest sens:

- a) libertatea academică nu trebuie folosită drept argument pentru respingerea criticilor științifice și etice, recunoscute și necesare în consolidarea statutului Academiei Române;
- b) în spațiul intelectual al Academiei Române, nimeni nu are dreptul să impună altora, sub nicio formă, credințe religioase, atașamente politice sau alte categorii de convingeri, care pot constitui doar probleme private ale fiecăruia dintre membrii instituției;
- c) Academia Română protejează dreptul la confidențialitate al membrilor săi în toate problemele ce țin de viața lor privată, furnizând informații referitoare la aceasta doar cu aprobarea celui în cauză și numai când cererile sunt îndreptățite.

Art. 3. Academia Română recunoaște dreptul membrilor săi la **autonomie** personală.

Art. 4. Academia Română promovează cu consecvență, **dreptatea** și **echitatea** adoptând întotdeauna, pentru toți membrii săi, atitudini corecte și respingând discriminarea indiferent de caracterul și natura acesteia, adică:

- a) discriminarea sau tratarea inegală a persoanelor, bazată pe criterii extraprofesionale (rasă, etnie, religie, convingeri politice etc.) poate aduce atingeri inacceptabile drepturilor acestora și perturbă grav egalitatea de șanse; ea este interzisă, indiferent de formele în care se manifestă;
- b) toți membrii Academiei Române, indiferent de poziția pe care o ocupă în ierarhia acesteia, sunt obligați să adopte, în orice împrejurare, atitudini adecvate pentru eliminarea conflictelor de interese, care pot afecta judecățile, evaluările și deciziile diverselor persoane și structuri organizatorice, conducând la practici inavuabile precum favoritismul și nepotismul, pe de o parte, și persecuția și răzbunarea, pe de alta;
- c) toți membrii Academiei Române au obligația morală de a preveni și combate, în toate împrejurările, corupția care, prin favoritism, inechitate, nedreptate, suspiciune, neîncredere și adversitate, slăbește coeziunea și sentimentul apartenenței, viciază climatul academic în ansamblul său și aduce prejudicii grave imaginii instituției;
- d) pentru ca principiul dreptății și echității să-și păstreze validitatea și eficiența este necesar ca prezumția de nevinovăție să nu fie niciodată înlocuită cu opusul ei, prezumția de vinovăție.

Art. 5. Academia Română cultivă cu consecvență în rândul membrilor săi, **profesionalismul** – o valoare etică esențială – prin inițierea unor programe academice apte să contribuie semnificativ la sporirea cunoașterii științifice și a atribuțiilor manageriale și administrative, prin descurajarea diletantismului și imposturii etc.

- a) Academia Română încurajează, recunoaște și recompensează competența, solidaritatea colegială și loialitatea competițională.
- b) Academia Română apreciază pozitiv atașamentul și fidelitatea celor care își construiesc cea mai mare parte sau întreaga carieră academică în serviciul ei, și dezaprobă atitudinea celor care o folosesc doar ca pe o „sinecură de titlu și status”, făcând o distincție netă între persoanele care servesc instituția și cele care se servesc de ea.

Art. 6. Cinstea, onestitatea și corectitudinea intelectuală sunt valori etice promovate cu fermitate de Academia Română, întrucât în absența lor, dreptul la proprietate intelectuală și evaluarea corectă a performanțelor celui în cauză ar avea de suferit din cauza unor practici inacceptabile precum plagiatul, „fabricarea” rezultatelor cercetărilor, tentativele de corupere etc. *Codul deontologic* al activităților academice, *standardele de bună practică* și *normele morale* în vigoare protejează proprietatea intelectuală și drepturile de autor; încălcarea acestora este blamată, indiferent dacă ea este voluntară sau involuntară.

Art. 7. Academia Română cultivă constant **respectul** și **toleranța** în scopul creării și întreținerii unui climat favorabil, unor relații pe cât posibil armonioase, echilibrate și raționale între diferitele grupări și diferenții membrii ai comunității sale academice. Aceasta înseamnă că nimeni nu are dreptul să aducă atingeri demnității celorlalți; că limbajele suburbane, jignitoare, ireverențioase sau vulgare sunt indezirabile; că umilirea, intimidarea, amenințarea și atacul la persoană sunt inacceptabile; că exploatarea și hărțuirea, sub orice formă de manifestare, sunt condamnabile; că intoleranța, mai ales cea bazată pe diferențele firești dintre oameni, constituie o încălcare gravă a celor mai elementare norme morale și că neînțelegerile, disputele și conflictele inerente trebuie rezolvate exclusiv pe calea dialogului și a dezbaterilor civilizate, utilizând argumente raționale, concordante cu realitatea și orientate întotdeauna către diminuarea ori stingerea acestora.

Art. 8. Bunăvoința este o normă etică dezirabilă pe care Academia Română o cultivă și o practică în toate domeniile de activitate și în toate împrejurările în care nu sunt încălcate normele legale și etice. Aceasta înseamnă că atât recunoașterea și recompensarea celor merituoși, cât și înțelegerea și sprijinirea celor aflați în dificultate sunt încurajate, în timp ce nepăsarea, egoismul, invidia, vanitatea, insolența și cinismul sunt considerate nu doar indezirabile, ci chiar detestabile.

Art. 9. Academia Română recunoaște **obiectivitatea** și **nepărtinirea** în evaluarea și recunoașterea meritelor individuale sau de grup care include pe de o parte creativitatea, performanța și eficiența, iar pe de altă parte, dedicația față de specializare și atașamentul față de instituție.

Art. 10. Academia Română, ca instituție, sancționează sever darea și luarea de mită (în bani, servicii etc.), traficul de influență și orice alte acțiuni care duc la obținerea unor avantaje nemeritate. Academia adoptă, prin structurile și membrii săi, o atitudine fermă de prevenire a abuzului de putere, pe de o parte și a abuzului de încredere, pe de alta.

Concluzii

Art. 11. Academia Română consideră prezentul Cod de etică mai curând ca pe un instrument de informare a membrilor săi, în sensul prevenirii încălcării normelor eticii academice, decât ca pe un instrument de constrângere.

Art. 12. Prezentul Cod de etică și Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului de Onoare al Academiei Române devin operante începând cu data adoptării lor de către Adunarea Generală a AR cu majoritatea simplă a voturilor membrilor acesteia. El va fi revizuit anual și va putea suferi modificări și prevederi regulamentare aprobate de Adunarea Generală a Academiei Române.